

مبانی نظری و ریشه‌های تاریخی

انقلاب اسلامی ایران

(جلد اول)

تشیع و سیاست در گذر زمان؛ انقلاب ناتمام مشروطیت

مظفر شاهی

معاونت پژوهشی

پژوهشکده امام خمینی^(س) و انقلاب اسلامی

وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی^(س)

۱۳۹۳

سرشناسه	: شاعدی، مظفر، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: مبانی نظری و ریشه‌های تاریخی انقلاب اسلامی ایران/ مظفر شاعدی.
مشخصات نشر	: تهران: پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی؛ معاونت پژوهشی، ۱۳۹۲ -
مشخصات ظاهری	: ج.
شابک	: دوره: ۰۰-۶۷-۷۹۸۶-۹۶۴-۹۷۸؛ ج. ۱: ۴-۷۲-۷۹۸۶-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: نمایه
مندرجات	: ج. ۱: تشیع و سیاست در گذر زمان؛ انقلاب ناتمام مشروطیت
موضوع	: ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- علل
شناسه افزوده	: پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی. معاونت پژوهشی
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲ م ۲ ش / DSR1551
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۷۸۹۹۳

کد / م ۲۶۸۷

پژوهشکده امام خمینی^(س) و انقلاب اسلامی (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی^(س))

مبانی نظری و ریشه‌های تاریخی انقلاب اسلامی ایران (تشیع و سیاست در گذر زمان؛ انقلاب ناتمام مشروطیت) (جلد اول)
نویسنده: مظفر شاعدی

مدیر آماده‌سازی: سید محمد حسینی

ویراستار: اعظم سلیمانی

ناشر: معاونت پژوهشی، انتشارات پژوهشکده امام خمینی^(س) و انقلاب اسلامی

شابک: ۴-۷۲-۷۹۸۶-۹۶۴-۹۷۸ شابک دوره: ۰۰-۶۷-۷۹۸۶-۹۶۴-۹۷۸

سال چاپ: ۱۳۹۳ توبت چاپ: اول شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

لینوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ و نشر عروج

مرکز پخش: مؤسسه چاپ و نشر عروج، خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۹۶

تلفن: ۶۶۴۸۹۱۶ قیمت دوره ۳ جلدی: ۷۳۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، اتوبان تهران قم، حرم مطهر حضرت امام، پژوهشکده امام خمینی^(س) و انقلاب اسلامی

تلفن: ۵۵۲۳۵۷۰۱ ۱۰

تارنما: <http://www.ri-Khomeini.ac.ir>

پست الکترونیکی: info@ri-Khomeini.ac.ir

فهرست مطالب

پیشگفتار

مقدمه

فصل اول: تشیع در ایران

طرح مسئله

الف) پیدایش تشیع

واژه تشیع / شیعه

شیعه در اصطلاح

پیدایش شیعه

فرق شیعه

نهضت‌های شیعی

ب) تکوین و گسترش تشیع در ایران

نخستین کانون‌های تشیع در ایران

تشیع پس از تشکیل حکومت‌های محلی

سیر گسترش تشیع در ایران در قرون چهارم و پنجم هجری

موقعیت شیعیان تا آستانه تشکیل دولت صفوی

برآمدن صفویان و سیادت تشیع در ایران

فصل دوم: سیر تکوین و فرآیند تکامل اندیشه ولایت فقیه

طرح موضوع

معنی و مفهوم ولایت

استنباط ولایت فقیه در روایات منقول از پیامبر (ص) و امامان معصوم (ع)

مستندات ولایت فقیه در قرآن کریم

ادوار فقه

اندیشه‌ی ولایت فقیه در دوره‌ی اول فقاہت

۷۴	تطور اندیشه‌ی ولایت فقیه در دوره‌ی دوم فقاہت
۹۳	مجتهدان و نظریه‌پردازان فقهی دوره‌ی سوم فقاہت
۹۳	اندیشه‌ی ولایت فقیه و تبیین حکومت در عصر مشروطیت
۹۵	الف) آرای فقهی مخالفان مشروطه
۱۰۱	ب) مشروطیت و مبانی نظری حکومت از دیدگاه فقها و علمای مشروطه‌خواه
۱۱۸	دیدگاه فقیهان دوره معاصر درباره‌ی ولایت فقیه

فصل سوم: تشیع و سیاست در گذر زمان (۱۳۲۴-۱۳۲۹ق)

۱۳۴	طرح مسئله
۱۳۵	مرجعیت و سیاست از آغاز تا تشکیل دولت صفوی
۱۴۴	فقاہت و سیاست از برآمدن صفویه تا تشکیل سلسله‌ی قاجار
۱۵۵	مرجعیت و سیاست در دوره‌ی قاجار
۱۵۵	از آقامحمدخان قاجار تا محمدشاه (۱۲۶۴-۱۲۰۹ق)
۱۶۹	فقاہت و سیاست از دوره ناصرالدین‌شاه تا آستانه‌ی مشروطیت

فصل چهارم: مشروطیت؛ انقلاب ناتمام

۲۱۲	طرح مسئله
۲۱۳	مقدمات مشروطیت و جایگاه علما
۲۲۷	گام به گام در راه انقلاب
۲۶۱	عالمات و فقیهان شیعه در عصر مشروطیت و حکومت پارلمانی
۲۸۰	دوران موسوم به استبداد صغیر
۳۰۰	مراجع، علما و اسلام‌گرایان در عصر دوم مشروطیت
۳۴۶	دوران جنگ جهانی اول

فصل پنجم: رضا شاه؛ عصر دیکتاتوری، مشروطیت‌زدایی و اسلام‌ستیزی (۱۲۹۹-۱۳۲۰ش)

۳۷۰	طرح مسئله
۳۷۱	از کودتا تا سلطنت

۴۴۱	دیکتاتوری و ستمکاری شانزده ساله
۴۴۱	دستگاه رعب‌انگیز شهربانی
۴۵۰	بحران در دستگاه قضائی
۴۵۵	تبهکاری در زندان‌ها
۴۶۴	قتل درمانی
۴۸۱	مشروطیت‌زدایی
۵۱۱	سانسور
۵۲۹	ثروت‌اندوزی و سیاست غصب اموال
۵۴۴	اسلام‌ستیزی و فرهنگ‌زدایی
۵۸۸	دیدگاه‌های امام خمینی
۵۹۶	پایان کار رضاخان و شادمانی مردم
۶۰۲	نمایه‌ها